

Nominarea pieței

„În raport cu forma economiei, oricare ar fi aceasta după eșecul alterității planului, piața rămâne invariabil un mecanism al certificării intersubiective a randamentului prin tranzacționarea utilității, un reglator rațional al aproprierii resurselor și al propensiunii spre prosperitate.”

Perspectivile integrative prezintă situații intermediare în percepția unor concepte în care adesea se confundă forma cu esența, metoda cu obiectul, parcurgerea traseului trans-formator fiind luată drept de-formarea conținutului. Cazul pieței unice europene oferă cel mai semnificativ exemplu.

Integrarea economiilor naționale este inevitabil un proces complex, fără precedent în practica societală. Desăvârșirea lui este consecința instrumentării proceselor evolutive, a dozării transformărilor după criterii de sustenabilitate, a ajustării orizontului după obiective consensuale, a instituționalizării mecanismelor după internalizarea bunelor practici. Este vorba de construcția unui tip de economie într-o manieră coordonată de către toți agenții implicați, cu ținte raționale specifice unui proiect de readaptare la structurile societale, schimbate radical de ciclul globalizării în care a intrat omenirea.

În sens general, ne aflăm în situația de trecere la o altă paradigmă pe scara evoluției conștienței, când dependența verticală devine orizontală, omul depinzând de sine ca nod în rețeaua umană cooperativă, ajungând cu adevărat măsura tuturor lucrurilor, de la el izvorând toate și prin forța conștienței sale împlinindu-se toate. Se încheie secularizarea prin rațiune și se lansează umanizarea prin conștiență. Dar tocmai radicalismul mișcării inovative constituie motivul reacțiilor adverse, adeseori încrâncenate, oricum resimțite în planul dialogului nevrotic dintre teorii, în manieră inchizitorială, de îndepărtare cu orice preț a ceea ce se resimte drept pericolul maculării habitudinilor conceptuale din clasa mainstream.

Partea delicată este că întregul european aproximat prin integrarea statelor și economiilor naționale conferă părților componente roluri și funcții dimensionate de transferul de suveranitate, iar până la desăvârșirea întregului există un interval în care suprapunerile confuzionează, semnificarea sensului înainte-înapoi fiind rezultatul poziționării partizane. Separarea apelor de uscat are semnificația începutului de lume nouă în vaietele lumii vechi. Fără îndoială

că viziunea răsturnată este rezilientă, deconstrucția modelului de economie structurat în jurul ideii de suveranitate a statului național fiind un proces puternic tensionat, deși încă funcțional.

În atare condiții ne confruntăm cu un atavism lingvistic al obișnuinței de a identifica totul și părțile lui componente doar prin locul de desfășurare sau prin particularitățile contextului. Și aceasta se întâmplă într-o realitate fragmentată, feudală, căreia opțiunea capitalistă incipientă de societate i-a dat forma cea mai persistentă a fragmentarismului, prin inventarea statului național și a economiei naționale. În consecință, logica spontană a atribuit firesc pieței numele statului național și al economiei naționale, ca apoi, în mod reflex, să folosească variatele denumiri pe care ideologiile le atribuiău cadrului societal.

Adevărul este că de la gospodăria/oekonomia grecilor antici, ca prototip al ideii de economie, și până la economia capitalismului corporatist piața a însemnat mereu același lucru, gena sa egoistă trecând de la un purtător la altul, aceștia fiind diferiți doar ca formă și potențial. De altfel, până la disputele ideologice pentru supremația viziunii în construcția societală, a confruntării acerbe dintre perspectiva capitalului și perspectiva muncii, amplificate în plin proces revoluționar pentru instituirea statului național și consolidarea prin industrialism a economiilor naționale, pieței nu i s-a atribuit un calificativ. Corifeii ideologiilor de secol nouăsprezece și prima treime a următorului au inițiat campania de ranforsare a arsenalului adversității prin racolarea conceptelor economice, mai ales a pieței, culminând cu războiul revendicărilor puritaniste odată cu experimentul planificării sovietice.

Ceea ce cunoaștem astăzi ca experiență europeană a pieței coordonate este, în realitate, metoda de întemeiere a funcționării pieței în parametrii integrativi, concordanți cu tendințele globalizării, iar nu o varietate sau un alt tip de piață. Genetic piața nu se schimbă, doar experiența utilizării ei pentru funcțiile economiei se diversifică și se amplifică. În termeni epistemici vorbim de fază tranzitivă în formarea noului context, global, al pieței interne europene, care păstrează în noua formă întocmai esența obișnuită a pieței de spațiu de raționalitate economică. Altfel spus, piață coordonată este metoda de funcționalizare a pieței economiei postnaționale europene.

Piața rămâne un mecanism reglator al economicității în oricare alt tip de economie decât cel național, nu se transformă ea însăși în altceva diferit de ceea ce este propriu-zis. Piața este piață indiferent de modalitatea în care are loc evoluția tipului de economie, inclusiv a celui socialist, dacă admitem realitatea economiei postplanificate asiatice.

Ceea ce se spune despre piață că ar fi socială, coordonată sau socialistă nu este decât o eroare de identificare cu tipul de economie sau cu tipul de societate. Asemănător stau lucrurile și în cazul folosirii conceptului de piață liberă, când o

falangă ideologică rătăcită în jungla propriilor ipoteze teoretice structurate pe tribalismul apropierei transferă unui instrument de raționalitate o valoare definitorie pentru constituția rațională a societății. Or, liberă trebuie să fie societatea ca atare în întemeierea prin discernământ a proiectelor sale, inclusiv prin utilizarea mecanismelor obiective și invariabile ale pieței.

Calea de trecere de la funcționalitatea pieței centrată pe economia națională la starea preeminentă și prevalentă a pieței unice europene nu schimbă nicidecum esența acesteia, ci creează contextul său funcțional de alt tip, integrativ, al spațiului social global european. În raport cu forma economiei, oricare ar fi aceasta după eșecul alterității planului, piața rămâne invariabil un mecanism al certificării intersubiective a randamentului prin tranzacționarea utilității, un reglator rațional al apropierei resurselor și al propensiunii spre prosperitate.

Nu încapă îndoială că performanțele pieței ar sugera o diferențiere tipologică, inclusiv prin nominare, dar rezolvarea prin limbaj trădează superficialitate teoretică și conceptualizare inadecvată, adeseori chiar escaladarea adversităților ideologice. Adevărul nud este că se confundă forma cu fondul.

Marin Dinu